

ОРГАН ПАРТКОМА,
РЭКТАРАТА,
КАМСАМОЛЬСКАГА
І ПРАФСАЮЗНЫХ КАМІТЭТАЎ
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА
ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА
СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА
УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА.

БЕЛТА '90

ЧАЦВЕР
11 КАСТРЫЧНІКА
№ 26(1655)

ПАКУТЫ ПА «БУЛЬБЕ»

Белы аркуш у нататніку

— Ой, лепш не пытайцеся! Няма чаго сказаць...

Гэта быў нечаканы адказ. Дзяўчына, здаецца, імкнулася схавацца куды-небудзь, хоць пад парту, толькі б не распавядаць пра «бульбу», з якой толькі што вярнулася.

Сітуацыя ўяўлялася дзіўнай: няўжо не хочацца студэнту доўга і ажыўлена расказаць пра месечнае жыццё ў вёсцы тым, хто там не быў і пры гэтым адчуваць сябе на вышыні ў параўнанні з імі?

Не, незаўважна такое, ва ўсякім разе тут, на другім курсе аддзялення палітэканоміі ФЭФа. Героямі «бульбнікі» сябе не адчуваюць. І слухаць пра іх знаходжанне на калгасных палетках сумна.

З першага і другога курса аддзялення, дзе вучыцца 50 чалавек, на «бульбу» паехала 30. У апошнія дні засталася 8. Тыя, хто захацеў дадому, спакойна сабе ад'язджалі, і няма ўпэўненасці, што абавязкова згодна з медыцынскай даведкай ці з іншай вострай патрэбай. Між тым меддаведка сапраўды патрабавалася ледзь не ўсім — прастуда не задрамала ні на дзянёк.

Дажды амаль што таксама. Таму студэнты мелі своеасаблівы рэжым працы: дзень працавалі — два хаваліся ад вады з неба. І штодзённая норма ў 14 тон бульбы ператварылася, нарэшце, у агульную колькасць сабранага за месяц ураджаю, якая склала нешта каля 20—30 тон, як сцвярджаюць самі стваральнікі гэтага бурта.

Пакінуўшы аўдыторыі, за ўраджаем (ці з ураджаем) змагаецца другая змена студэнтаў. Спадзяёмся, што моладзь не толькі ажывіла калгасныя палеткі, але і выратавала нас ад голаду зімой.

НА ЗДЫМКУ: будучыя журналісты збіраюць яблыкі ў Клецкім раёне.

Фота С. ГРЫЦА.

ШТО НОВАГА?

Адзін у полі не воін

Да такога роду мерапрыемстваў скептыкі звычайна ставяцца з недаверам. Маўляў, пагавораць (у каторы ўжо раз!) і раз'едуцца кожны ў сваім кірунку.

Між іншым, скептыцызм дарэчны. Мы таксама ўжо таму-сяму навучыліся. Вось і на гэты раз, праводзячы ўсесаюзную нараду дэкану матэматычных факультэтаў, яе арганізатары паклапаціліся аб тым, каб усё, што гаварылася на ёй, не стала пустым гукам. Дзеля гэтага і запрасілі на дыскусію прадстаўніка Дзяржкамтэта па народнай адукацыі СССР.

А паслухаць было што, бо куды ні кінь, усюды, як кажуць, клін. Зайшла размова аб прыёме і размеркаванні студэнтаў — праблем на ўсіх пальцах не пералічыш. Загаварылі аб фінансаванні навуковых даследаванняў — ва ўмовах газэзліку, выходзіць, нікому яны не патрэбны: грошай не напасешся, а калі яшчэ тая аддача будзе. Пра тэхнічнае забеспячэнне вучэбнага працэсу наогул лепш не ўспамінаць.

Вырашылі дэкану не чакаць манны нябеснай, а самім выпраўляць тое незайздроснае становішча, што склалася ў сістэме вышэйшай адукацыі і, у прыватнасці, у іх ВУНУ. «Адзін у полі не воін», — згадзіліся яны і стварылі вучэбна-мета-

дэчныя аб'яднанні па спецыяльнасцях. Выгада з такога новаўвядзення відавочная: адбываецца каардынацыя вучэбнай дзейнасці. Ужо тая ці іншая праблема абмяркоўваецца не безадносна, у цэлым, а канкрэтна, з дасканалым веданнем справы. Хто лепш валодае пытаннямі матэматыкі, чым самі матэматыкі?

Падобная нарада матэматыкаў праводзіцца ў нашай краіне не ўпершыню. Дэкану факультэтаў збіраліся ўжо ў Маскве і Львове, сёлетняя (чацвёртая) праходзіла ў сценах нашага ўніверсітэта.

У БДУ з'ехаліся прадстаўнікі больш чым пяцідзесяці ўніверсітэтаў краіны. Графік работы нарады даволі насычаны. Безумоўна, не абышлося без «дзяжурных» дакладаў і паведамленняў — ад гэтага мы яшчэ не хутка адвыкнем. Тым не менш, галоўная справа зроблена: абмеркаваны і зацверджаны ў першым чытанні новыя тыпавыя праграмы па механіцы і матэматыцы для ўніверсітэтаў, разгледжаны кваліфікацыйныя характарыстыкі. Студэнты і выкладчыкі матэматычных факультэтаў універсітэтаў могуць быць спакойнымі: іх інтарэсы ёсць каму адстойваць.

З. МІХНЕВІЧ.

МЫ ВЫБІРАЕМ

«За» ці «супраць»?

Так-так, знаёмыя ўсё твары. Зноў, убачыўшы іх, адны пазайздросцілі незвычайнай упартасці людзей і сапраўднаму жаданню штосьці змяніць да лепшага, другія шчыра абураліся: няўжо больш няма каго вылучыць? Не будзем трацейскім суддзёй, бо колькі людзей, столькі думак. Заўважым толькі, што магчыма гэта паслужыла прычынай напўстай аўдыторыі ў час сустрэчы выкладчыкаў, студэнтаў і супрацоўнікаў універсітэта з кандыдатамі ў дэлегаты XXXI з'езда КПБ. А яшчэ, безумоўна, тое, што сёння мы больш гаворым, чым робім. Людзям цяжка паверыць, што нехта можа штосьці змяніць да лепшага і затрымаць нас на краі бездзяні.

Хто вінаваты ў тым, што наша жыццё з кожным днём становіцца ўсё больш складаным? Усё часцей і часцей чуюцца раз'юшаныя галасы: «Гэта камуністы давалі краіну». Не разумю, хто даў права выносіць прысуд усёй партыі? У чым вінаваты камуністы, якія не маюць ні раскошных кватэр, ні ўласных аўтамабі-

ляў? Хіба толькі ў тым, што замест таго, каб дзейнічаць, многія з іх, збітыя з толку нечаканым паваротам падзей, разгубленыя і бездапаможныя, паверылі ў сваю асуджанасць і паплылі па цячэнню? Але ж не ўсе пляскалі ў далоні «за дарагога і любімага», а спрабавалі змагацца.

Пад асуджальны гоман абіякавых яны змагаюцца і зараз. Тыя, хто вылучаў кандыдатаў у дэлегаты XXXI з'езда Кампартыі Беларусі, зрабілі правільны выбар. Кожны з адзінаццаці прэтэндэнтаў мае свой уласны пункт гледжання, верыць у магчымае партыі зноў заваяваць свой аўтарытэт (неабавязкова пад сённяшняй назвай), быць карысным народу.

Хто яны, не страціўшы надзеі?

Дацэнт кафедры палітэканоміі гуманітарных факультэтаў Т. І. Адамовіч; дацэнт юрыдычнага факультэта Г. А. Варабей; дацэнт гістарычнага факультэта М. Г. Елісееў; рэктар, член-карэспандэнт АН БССР Ф. М. Капуцкі; загадчык кафедры беларускай літа-

ратуры, прафесар А. А. Лойка; дацэнт кафедры філасофіі і метадалогіі навукі І. М. Марозаў, дэкан факультэта радыёфізікі і электронікі, прафесар С. Р. Мулярчык; прафесар гістарычнага факультэта У. Н. Сідарцоў; дэкан факультэта журналістыкі, прафесар А. Г. Слука; прарэктар, прафесар У. С. Багданаў; першы намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета Беларускай ССР С. С. Шушкевіч (на наступны дзень стала вядома, што У. С. Багданаў і С. С. Шушкевіч знялі свае кандыдатуры).

Вынікі першага тура галасавання: дэлегатам XXXI з'езда Кампартыі Беларусі абраны Ф. М. Капуцкі. Услед за ім найвялікшую колькасць галасоў атрымалі А. А. Лойка і С. Р. Мулярчык. Другі тур адбудзецца 16 кастрычніка.

ПАСТСКРЫПТУМ

Давядзецца пачакаць

«...Асадзі назад!» — так называўся артыкул, змешчаны ў нумары газеты «Беларускі ўніверсітэт» за 13 верасня гэтага года. У ім ішла размова аб тым, што фундаментальнай бібліятэцы ўніверсітэта тэрмінова патрабуецца адзін тэлефонны нумар, каб пачаў працаваць унікальны прыбор — відэатон, звязаны з банкам дадзеных ТАСС. Здавалася б, што за праблема? Аднак вырашыць яе не так проста. Не знайшлося, на жаль, і энтузіястаў, якія адгукнуліся б на нашу прапанову — ахвяраваць лішні тэлефонны нумар.

Накіраваўшы матэрыял на рэагаванне галоўнаму інжынеру БДУ А. К. ПЯКУРЫНУ, мы вырашылі атрымаць адказ асабіста.

Вось што паведаміў нам Аркадзь Капуцкі:

«Тэлефонная» праблема стаіць трох нумароў, якія сёння ва ўніверсітэце вельмі востра. Яе адчуваюць амаль усе падраздзяленні: яны звычайна маюць адзін тэлефон на некалькі пакояў. Згодны, гэта неспрыяе добрай рабоце. Але ж трэба зразумець і нас: дзе ўзяць тыя недастаючыя нумары? Што датычыць бібліятэкі, то рэктарат

Не спіце!

АДДЗЯЛЕННЕ СУВЯЗІ

Зрэшты, дзесяці гадоў не толькі ваша (наша!) рэдакцыя (баюся памыліцца ў вызначэнні выключэння) ўжо праспала. Цяпер спахвіліся, што і культура ніжэй усякага ўзроўню, і выхаванне, хутчэй, для перавыхавання. Пачулі звон з Захаду і кінуліся шукаць паратунку ў «парнуса» на вокнах кожнага кіёску ды астралягічных гараскопах.

А чалавеку што важна? Зразумець сябе, свае ўзаемаадносіны з людзьмі і светам, сфармуляваць (правільна, маральна) свае імкненні.

Веданне «філасофіі чалавека» — этыкі дапамагло б кожнаму знайсці дастойнае выйсце са складаных жыццёвых сітуацый.

Агу, рэдакцыя і аўтары-кандыдаты «этычных» навук! Ёсць жа ў вас рубрыка «Для цябе» са шматлікімі бытавымі парадкамі, ёсць псіхалагічная — «Homo sapiens», няхай з'явіцца і «Адальфы да амегі маральнасці»... Прабачце за шчырыя выказванні, калі яны вас пакрыўдзілі, толькі рэагуйце як-небудзь. Не спіце!

Андрэй САКОЛЬЧЫК, студэнт.

ПАСТФАКТУМ. Добрай раніцы, Андрэй! Лічым, што гэта неабходна — выказацца па шчырасці. Асабліва калі размова датычыць гуманітарызцыі навучання ў школах і ВУНУ, дзе пільна патрэбны перамены. Спадаёмся аддзячыць за падказку сумесна з выкладчыкамі кафедраў этыкі, эстэтыкі, гісторыі і тэорыі рэлігіі і атэізму.

Восем з паловай месяцаў — з сярэдзіны кастрычніка да ліпеня — працягваецца студэнцкі год у Федэратыўнай рэспубліцы Германіі. І столькі ж вучыліся ў Рурскім універсітэце горада Бохум у рамках першага партнёрскага абмену студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна. Што ж адбылося ў час працяглага «прыпынку» ў ФРГ? Якія ўражання пасля яго засталіся? Якой убачылася краіна?

Сцяна яшчэ стаяла...

Сама гісторыя, здаецца, спрыяла нам. На шляху да

На самым захадзе ФРГ

Бохум. Самы захад зямлі Паўночнай Рэйн-Вестфалія. Па суседству знаходзяцца Бон, Кельн, Эсэн, Дзюсельдорф... Больш за 400 тысяч чалавек жыве сёння ў гэтым адносна невялікім па заходнегерманскіх мерках прамысловым цэнтры Рурскай вобласці. Некалі раней горад Бохум лічыўся адным з гарняцкіх раёнаў. Здабыча і перапрацоўка жалезнай руды доўгія дзесяцігоддзі была тут асноўным відам заняткаў прамысловых рабочых.

САМ-НАСАМ З ФРГ

ФРГ, пераязджаючы з Усходняга Берліна ў Берлін Заходні, з вакна цягніка можна было убачыць тады, у кастрычніку, славуцую берлінскую сцяну — гэты ўражальны, але, на шчасце, не вечны сімвал дзялення еўрапейскіх краін і народаў. Больш за 28 гадоў гэтая перашкода з'яўлялася знакам канфрантацыі паміж дзвюма палітычнымі сістэмамі і адным з вынікаў шматгадовай халоднай вайны. Магчыма некалі раней яна і была «патрэбна»... Але восць у 89-м, 9 лістапада, бяргінская сцяна пала... Шквальны рэвалюцыйны ўраган пранёсся мінулай восенню над Усходняй Еўропай, і ў сэрцах еўрапейцаў пасялілася надзея, якая ніколі яшчэ не здавалася такой рэальнай, як цяпер, надзея на магчымасць пабудовы ў хуткім будучым агульнага еўрапейскага дому.

Так, зараз ужо Берлін амаль не раз'яднаны. Сцяна разбіраецца... на сувеніры. Яшчэ ў лістападзе першы груз такіх «падарункаў» — дзесяць з паловай тон бетонных абломкаў — быў адпраўлены самалётам у Амерыку. Далей — болей... «Было б цудоўна, калі б зніклі ўсе граніцы ў Еўропе, як гэта было ў лістападзе 89-га ў Берліне...» Гэтыя цудоўныя радкі я ўзяў з навагодняга віншавання, якое даслала мне адна нямецкая жанчына. Дарэчы, у час падзення берлінскай сцяны яна разам з мужам знаходзілася як турыстка ў Маскве.

«Перабудова зрабіла магчымым...»

Такім чынам, у пачатку лістапада 89 года ў рэгіянальнай газеце «Вестдалье Альгемайне Цайтунг» з'явілася невялікае паведамленне пад назвай «Перабудова зрабіла магчымым». У ім гаварылася пра прыём канцлера РУБа групы савецкіх студэнтаў, што прыехалі ў ФРГ на вучобу ў рамках партнёрскага абмену. І канстатавалася, што прыезд гэты стаў магчымым выключна дзякуючы тым велізарным змяненням, якія ў апошні час адбываюцца ў СССР.

Ужо ў самыя першыя дні кожны з нас паўсюдна адчуў асабліваю і пільную ўвагу да сябе. Растлумачыць гэта зусім не складана: над людзьмі ўсё яшчэ вісіць нейкі сенсацыйны характар развіцця дэмакратычных працэсаў у нашай краіне. Але як бы там ні было, нам важна цяпер выкарыстаць гэты спрыяльны патэнцыял пераўтварэнняў. Прыемна, што так заўважна выраслі ў апошнія гады сяброўскія сувязі паміж Рурскім універсітэтам і БДУ. Значыць, наладжваецца сапраўды дзелавы кантакт. Час губляць нельга!

З гадамі значна страцілася слава Рура як вобласці, якая выключна дамініруе ў лічэйнай справе краіны (а такім ён з'яўляўся яшчэ ў першыя два пасляваенныя дзесяцігоддзі).

У 60-я гады пачалася рэзка арыентацыя эканомікі вялікага прыватнага прадпрыемства гэтай зоны на іншыя, больш выгадныя прамысловыя галіны, і перш за ўсё машынабудаванніцкую і хімічную індустрыю. Восць тады і пачаў працаваць у самым Бохуме буйны завод па выпуску легкавых аўтамабіляў «Опель». Але ўсё ж большасць жыхароў горада не займаецца зараз вытворчай дзейнасцю. Як і ва ўсёй Заходняй Германіі, у Бохуме пераважная колькасць людзей занята ў сферы абслугоўвання. Буйныя, сярэднія і дробныя гандлёвыя прадпрыемствы, шматлікія службы сервісу ўсіх відаў, разгалінаваная сістэма ўстаноў культуры — вось што ёсць неад'емная і важнейшая частка твару гэтага сучаснага горада.

Акрамя Рурскага ўніверсітэта, у Бохуме ёсць яшчэ дзве вышэйшыя навучальныя ўстановы, якія можна параўнаць па спецыяльнасці з нашымі політэхнічнымі інстытутамі.

З 1919 года ў горадзе існуюць драматычны і музычны тэатры, а таксама сімфанічны аркестр. Цікавая і, магчыма, істотная дэтал: большасць усіх відаў дзіцячых устаноў, а таксама школ, гімназій і бальніц — дзяржаўная ўласнасць. Таксама, як пошта і рэйкавыя дарогі, большасць тэле- і радыёпраграм. Прэса, аднак, цалкам, прыватызаваная.

Рурскі ўніверсітэт. Студэнты

16 ліпеня 1961 года ландагтам зямлі Паўночнай Рэйн-Вестфалія было прынята рашэнне аб стварэнні ўніверсітэта ў Бохуме. Будучаму ўніверсітэту прызначалася выканаць па меншай меры тры асноўныя задачы: разгрузіць існуючыя палізу вышэйшых навучальных устаноў, мабілізаваць патэнцыял вучэбных запасаў у Рурскай вобласці, а таксама аказаць садзейнічанне рэформе сістэмы вышэйшай адукацыі. 2 ліпеня быў закладзены падмурок будучага комплекснага ўніверсітэта як з класічнымі, так і з новымі тэхнічнымі факультэтамі. Пасля ўрачыстага адкрыцця 1 лістапада 1965 года на гуманітарных і некаторых прыродазнаўчых аддзяленнях прайшлі першыя лекцыі.

Сёння ва ўніверсітэце працуе 20 факультэтаў, з іх 11 — гуманітарныя: евангеліскай і каталіцкай тэалогіі, філасофіі, педагогікі і публіцыстыкі, гістарычных

наук, філалогіі, юрысдыкцыі, эканомікі, сацыялогіі, псіхалогіі, моў і культуры Усходняй Азіі, спорту; 5 — у галіне прыродазнаўчых навук: матэматыкі, фізікі і астраноміі, навук аб зямлі, хіміі, біялогіі; і, нарэшце, факультэт медыцыны.

На вучобу залічваюцца практычна ўсе жадаючыя. Уступныя экзамены не праводзяцца (выключэнне складае медыцынскі факультэт). Пасля аднаго з чатырох-пяці гадоў студэнту назначаецца стыпендыя. Для гэтага патрэбны па меншай меры дзве ўмовы: паспяховая здача неабходнай колькасці пісьмовых работ па выбранаму самім студэнтам колу прадметаў, а таксама... жаданне атрымліваць стыпендыю. Уся справа ў тым, што ўсе сты-

пендыяты з пачаткам работы павінны стаць на абавязковы ўлік па выплаце агульнай сумы ўсіх стыпендыяў са свайго штомесячнага заробку. Такім чынам, у студэнта ёсць выбар: атрымаць стыпендыю і аўтаматычна стаць даўжніком дзяржавы або адмовіцца ад яе і быць вольным ад даўгоў.

Студэнты РУБа маюць некалькі фінансавых крыніц. Важнейшыя сярод іх: дапамога бацькоў (яе атрымлівае 91 працэнт усіх студэнтаў) і асабісты заробкі ў час вучэбных семестраў (69 працэнтаў студэнтаў працуюць). Існуе ва ўніверсітэце бюро па арганізацыі акадэмічнай падтрымкі, якое разглядае не толькі заявы студэнтаў з просьбай аб матэрыяльнай дапамозе (яе выкарыстоўваюць не менш, чым чвэрць студэнтаў), але таксама займаецца і размеркаваннем месц у студэнцкіх інтэрнатах. Пятая частка студэнтаў «распускае» ўласныя зберажэнні (ад працы да паступлення на вучобу і працы ў час канікул). Другія студэнты атрымліваюць розныя віды дапамогі: для сірот, для інвалідаў і гэтак далей (19 працэнтаў).

Сярод відаў расходаў на першыя месяцы ў студэнта — кватэрная плата. На яе даводзіцца ў сярэднім больш трэці стыпендыі. Потым ідуць харчаванне і аплата праезду. Цікавая і статыстыка ўліку спосабаў, якімі студэнты дабіраюцца да ўніверсітэта: 63 працэнта з іх — на уласных аўтамабілях, 15 — на веласіпедых і матацыклах, 14 — грамадскім транспарце, астатнія 8 працэнтаў — пешшу.

Да пытання аб уз'яднанні Германіі

ФРГ не без падстаў лічаць зараз самай развітай у прамысловых адносінах краінай Еўропы. Эканамічны дабрабыт (галоўным чынам у апошнія дзесяцігоддзі) дазваляе самім заходнім немцам гаварыць аб тым індустрыяльным буме, які адбыўся ў іх краіне. Арыентаваная на сучасныя прамысловыя тэхналогіі, на самыя навіейшыя дасягненні навукова-тэхнічнага прагрэсу, эканоміка Заходняй Германіі здольна штогод істотна павялічваць свой прамысловы рост. Так, калі ў 1988 годзе ён склаў 3,6 працэнта, то ў 1989 — ужо 4 працэнта. Не многія індустрыяльныя развіццё краіны свету могуць пахваліцца такім высокім паказчыкам.

Моцная заходнегерманская марка сёння захоўвае пры агульных інфляцыйных тэндэнцыях у свеце 75 працэнтаў сваёй пакупніцкай

сілы ў параўнанні з годам 1979-м, што зусім не дрэнна. І як залежнасць тут можна разглядаць невысокі рост цэн. Напрыклад, за апошні год ён склаў усяго 3 працэнта.

У пытанні занятасці насельніцтва таксама назіраецца пэўны прагрэс. Так, за мінулы год створана больш за трэць мільёна новых рабочых месц. Беспрацоўе зараз стабільна ўтрымліваецца каля лічбы 2 мільёны (гэта нягледзячы на тое, што пастаянна ідзе масавы прыток эмігрантаў з іншых краін Усходняй Еўропы).

1 ліпеня пачаў дзейнічаць валютны, эканамічны і сацыяльны саюз паміж ФРГ і ГДР, адначасова з гэтым паміж дзвюма дзяржавамі зніклі ўнутраныя межы. Што стала першым крокам на шляху да адзінства Германіі. 31 жніўня быў падпісаны Дагавор аб уз'яднанні ГДР і ФРГ.

І ўсё ж развіццё падзей на нямецкай зямлі настолькі імклівае ў апошнія месяцы, што часам цяжка прасачыць за ім, нават калі жывеш там. Пра гэта гавораць самі немцы — як усходнія, так і заходнія. Па выніках аднаго з грамадскіх апытанняў, 63 працэнта рэспандэнтаў у ФРГ заявілі аб тым, што працэс уз'яднання ідзе «занадта хутка».

Іншае пытанне: ці не будзе небяспечнай уз'яднаная Германія, як індустрыяльны гігант на кантыненте? Трэба аддаць належнае разважлівасці сённяшніх палітыкаў ФРГ і ГДР, якія ўсё ж дабіліся ў канцы чэрвеня прыняцця ў парламентах заяў па непарушнасці польскіх граніц. Гэты крок выклікаў разуменне і адабрэнне не толькі ў палкаах, але і ў іншых суседзях.

Зрэшты, сама дэмакратыя ў ФРГ зараз стабільная, правяраная часам і справамі. А прыход да ўлады Рэспубліканскай партыі не можа ўяўляцца магчымым. Гэта паказваюць усе папярэднія выбары як у федэральным парламентам краіны, бундстаг, так і ў парламентах федэральных зямель, што праводзіліся вясной-летам бягучага года. Неафашысты атрымліваюць паўсюдна не больш чым 1—2 працэнта галасоў выбаршчыкаў, а значыць, не маюць ніякіх шанцаў для прадстаўлення сваіх кандыдатаў у гэтых парламентах...

Ну, а што скажыць уз'яднанне Германіі Савецкаму Саюзу? Магу сказаць упэўнена: шкоды не прынясе. На мой погляд, правільна сказаць, выступаючы на партыйным з'ездзе, Шварднадзе, што з уз'яднаннем Германіі адкрываюцца яшчэ большыя далёгляды для яе эканамічнага, палітычнага і любога другога супрацоўніцтва з СССР. Выгада нам ад гэтага чакаецца вялікая. Нават калі ўспомніць вопіт апошніх гадоў, то ўсім вядома, што самым цесным эканамічным партнёрам на Захадзе ў нас была ФРГ, роўна як на Усходзе — ГДР.

Толькі што федэральны ўрад паказаў прыклад іншым заходнім краінам, прыняўшы рашэнне аб прадасцяўленні Савецкаму Саюзу фінансавай дапамогі на суму 5 мільярдаў заходнегерманскіх марак. Гэты значны крок, як было сказана ў Боне, выдзяляецца «для падтрымкі палітыкі эканамічных рэформ, якая праводзіцца Гарбачовым». Каментарыі, здаецца, не патрэбны.

Інакш кажучы, хочацца, каб ва ўсіх нас была натуральная прысутнасць пачуцця добрасуседскага супрацоўніцтва, а таксама даверу да сённяшніх немцаў, што прыйшлі нарэшце да свайго ўз'яднання. Проста трэба памятаць, што халодная вайна, не гаворачы ўжо пра «гарачую», здаецца, раз і назаўсёды адышла ў гісторыю.

А. САЛАУЕУ, студэнт 3-га курса факультэта журналістыкі.

Ёсць крышачку аптымізму

НА АПОШНІМ пленуме камітэта камсамола былі абраны дэлегаты на XXVI з'езд ЛКСМ Беларусі. Прадстаўляць наш універсітэт на ім будуць Алена БЯЛЯЕВА, Сяргей БАЛАШЭНКА, Алена ЧЫГІР і Ігар ХІЖНЯК.

Пасля выбараў мы звязаліся па тэлефоне з асістэнтам кафедры матэматыкі Ігарам ХІЖНЯКОМ:

— Шчыра кажучы, вялікай радасці ад таго, што мяне абралі дэлегатам на камсамольскі форум рэспублікі, не адчуваю. Няма таго аптымізму, запалу, з якім працаваў раней. Нейкая ўсеагульная апатыя авалодала камсамолам. Безумоўна, астудзілі камсамольскі пыл і тыя папрокі і крытыка, якія гучаць зараз у адрас моладзі. Магчыма яны ў нейкай ступені і заслужаныя, бо 70 гадоў камсамол нёс пяць камандна-адміністрацыйнай сістэмы. Гэта рэальнасць, факт, якога не выкрасліш з біяграфіі адным росчыркам піра. Як вынік — даволі іранічныя адносіны да ВЛКСМ.

На жаль, нельга сказаць, што камсамол не даваў падстаў для крытыкі. Многія праводзімыя ім мерапрыемствы пакутавалі фармалізмам, заарганізаванасцю. Сумнаведомая «галачка» — вось асноўны паказчык, дзеля якога ўсё рабілася.

Усё гэта, безумоўна, так. Але я не хачу, каб мае таварышы западозрылі мяне ў агульным ахайванні. Нельга сказаць, што ад камсамола наогул не было ніякай карысці. Добра ці дрэнна, а толькі ён адзіны спрабаваў так-сяк вырашаць маладзёжныя праблемы. Гэта і студэнцкія будаўнічыя атрады, і МЖК. Камсамол можа загінуць, толькі ці з'явіцца нешта ўзамен? Ёсць боязь, што ўтворыцца нейкі вакуум.

Сёння галоўная задача камсамола — здолець захаваць сябе як шырокая маладзёжная арганізацыя. Не ідэалізаваная, а якая б вырашала, галоўным чынам, сацыяльныя пытанні. Для гэтага Саюзу моладзі патрэбна тэрмінова адмовіцца ад таго, што падрывае яго аўтарытэт. Спадаюся, што мой удзел у рабоце з'езда дапаможа гэтаму.

Сочачы па тэлебачанню за ходам розных партыйных і савецкіх форумоў, я ўсё больш здзіўляюся: здаецца, з ходам перабудовы ўсе сталі думаць па-новаму, адкуль жа тады бярэцца шматлікая кансерватыўная праслойка, якая мысліць стэрэатыпамі ўчарашняга дня? Той факт, што дзякуючы майму ўдзелу ў рабоце з'езда такіх людзей будзе на аднаго чалавека менш, пакідае мне крышачку аптымізму. Спадаюся, калегі па ўніверсітэту будуць маімі аднадумцамі.

Якой бачу работу з'езда? Галоўнае, не апусціцца да агульных абвінавачванняў і ўзаемных папрокаў. Думаю, дарэмна высвятляць, што было дзесяць гадоў назад і хто ў гэтым вінаваты. Трэба як мага хутчэй шукаць рэальныя шляхі да выратавання камсамола. Рашэнні з'езда павінны падрыхтаваць глебу для стварэння новых структур у маладзёжным руху.

Запісала З. АЛЯШКЕВІЧ.

Не будзем цягнуцца

Адказваючы на пытанне карэспандэнта газеты «Звязда», начальнік упраўлення замежных сувязей Міністэрства адукацыі БССР Д. ШЭМЕТАЎ «рас-сакрэціў» цікавыя лічбы наконт студэнцкага абмену паміж Беларуссю і замежнымі краінамі:

— Апошнім часам наша ўзаемадзеянне з замежнымі краінамі значна паглыбілася, — адзначыў ён у прыватнасці, — гэта адбылося не толькі за кошт дзяржаўных сувязей, але і прамых кантактаў паміж навучальнымі ўстановамі.

Па даных на 1989—90 навучальны год у розных гарадах Беларусі вучылася 6.010 замежных студэнтаў. Большасць з краін «трэцяга свету» — 4.261, з краін сацыялістычнай арыентацыі — 1.470, а з развітых капіталістычных краін — 279 чалавек.

Беларускіх студэнтаў, якім пашанцавала вучыцца за мяжой, — 147. Амаль усе яны накіраваны ва ўніверсітэты краін Усходняй Еўропы.

Белдзяржуніверсітэт знайшоў спосаб замацаваць сувязі з вышэйшымі навучальнымі ўстановамі ФРГ. Зараз кожны год туды будуць накіроўвацца студэнты, якія правядуць у заходнегерманскіх універсітэтах два семестры.

Пакуль не адпрацаваны механізм конкурснага вылучэння кандыдатаў на замежную камандзіроўку. Таму і ходзяць розныя чуткі наконт несправядлівасці, блату і г. д. Не будзем цягнуцца: ёсць і такое. Але канчатковы вынік — паедзе ці не паедзе чалавек — залежыць не ад нас, а ад тых ВУ, куды запрошаны нашы студэнты. З дапамогай іспытаў, розных тэстаў вызначаюцца самыя дастойныя.

Усяго ж за 1989 год за мяжу на розныя тэрміны выязджала 1.655 чалавек з прафесарска-выкладчыцкага саставу і каля 5 тысяч студэнтаў.

Паблажліва ўсміхнуўся, калі параўнала яго з Кашпіроўскім. Ён, прафесар Леон ШАРТОК, лічыцца псіхатэрапеўтам еўрапейскага маштабу. Быў у Мінску некалькі дзён у канцы верасня, прыязджаў на Х Усеагульную канферэнцыю філосафаў, што праходзіла ва ўніверсітэце, па запрашэнню старшыні яе аргкамітэта, дырэктара Інстытута філосафіі АН СССР В. С. Сцёпіна. Прыязджаў з Парыжу. А нарадзіўся тут, у Лідзе, калі яна яшчэ знаходзілася на тэрыторыі Польшчы. Пакінуў радзіму каля 60 гадоў таму — паехаў учыцца ў Прагу, потым у Парыж, дзякуючы багатым бацькам. Потым вяртаўся ў Савецкі

гіпнозу, калі ён валодае добрай кантактнасцю.

Каля 40 гадоў таму да мяне трапіла пацыентка з дыягназам «амнезія». Гэта была 34-гадовая жанчына, якая лічыла, што ёй толькі 22 — пасля моцнага стрэсу яна забыла 12 гадоў свайго жыцця. Я вырашыў паспрабаваць уздзейнічаць на яе гіпнозам, яна была вельмі гіпнабельная.

— Як бы Вы апісалі для шырокага кола непасведчаных у медыцыну людзей — што такое гіпноз, як выглядае гэты працэс?

— Не ведаю. І ніхто не ведае. На тую пацыентку з амнезіяй я ўздзейнічаў наўгад: падняў два пальцы

— І ўсё ж, уплываючы на псіхіку чалавека, Вы, магчыма, можаце змяніць і яго светаўспрыманне. Я хачу спытаць — ці здольны вы, псіхатэрапеўты, мяняць такім чынам свет?

— Не, я ж кажу — не ўсемагутныя мы. Веру, свядомасць, ідэалогію гіпнозам не пераўтвараць.

— А гіпнатычны сеанс — гэта страта свабоды пацыентам?

— Ні ў якім разе. Пацыент аддае тое, што хоча аддаць, нічога пры гэтым не губляючы.

— Вы займаецеся гіпнозам як прыватны спецыяліст?

— У мяне ёсць і прыватная практыка, але асноўная дзейнасць — у псіхасаматычным цэнтры ў Парыжы.

— Хто Вашы пацыенты? З якімі захворваннямі ў асноўным даводзіцца мець справу?

— Усе хваробы, з якімі да нас звяртаюцца, маюць псіхічныя кампаненты, часцей за ўсё звязаны з усякага роду неўрозамі.

Сацыяльны статус пацыентаў — ад самага нізкага да самага высокага.

— А працэнт поспеху?

— Зусім невялікі. Сярод людзей мала сапраўды гіпнабельных, кантактных.

— Вы, напэўна, ведаеце аб з'яўленні ў нашай краіне цэлай плеяды экстрасенсаў, псіхатэрапеўтаў, якія займаюцца масавым лячэннем. Што Вы думаеце аб дзейнасці Чумака і Кашпіроўскага?

— Чумака я б назваў знахарам. Ён робіць стаўку на біяполе, існаванне якога яшчэ нікім фактычна не даказана. Але калі хоча аднаму чалавеку яго вопыты прынеслі аблягчэнне — значыць, яны карысныя.

У тэлевізійных сеансах Кашпіроўскага не бачу нічога прынцыпова новага. Гіпнатычнае абязвольванне вядома даўно. І адлегласць у кіламетрах тут значнай ролі не адыгрывае. Галоўнае, каб паміж суб'ектам і аб'ектам гіпнозу быў добры кантакт, у тым ліку і проста чалавечы.

— Як на Ваша ўражанне, што зараз адбываецца ў Савецкім Саюзе?

— Сацыяльная бора. Людзі сталі гаварыць вельмі свабодна. Але менш есці, чым раней.

— І чаго нам перш за ўсё не хапае зараз?

— Я думаю, усё ж такі — ежы...

Інтэрв'ю вяла
В. БЯГУН.

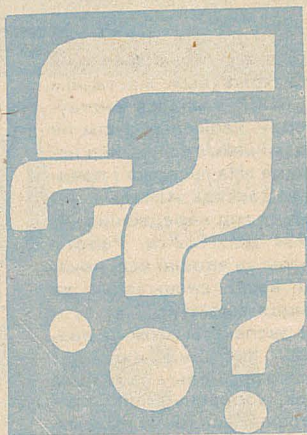
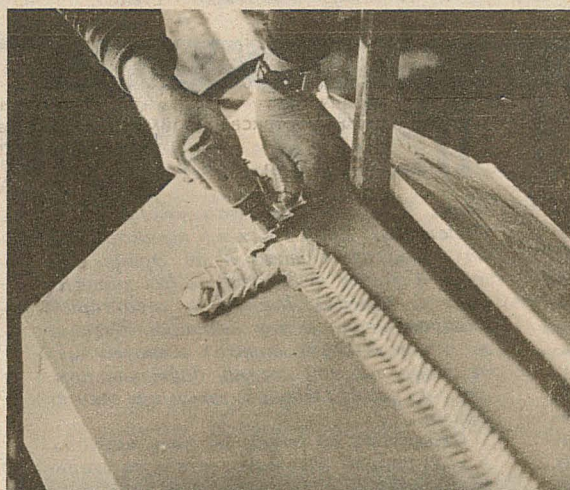
Прыціхлая тэма

Той, хто меў шчасце нарадзіцца ў гэты жорсткі час, прыгаварыў сябе да барацьбы з праблемамі. Сёння мы змагаемся з дэфіцытам тавараў, міласэрнасці, паслуг. Але хто ведаў, што хутка і быць пахаваным па-людску стане задачай, якую з нервамі і слязьмі будуць вырашаць родныя нябожчыка?

У Мінскага спецкамітэта рытуальных паслуг доля не саладзейшая за іншыя прадпрыемствы. Своеасаблівае прадукцыя — труны, вянкі, стужкі — патрабуюцца кожны дзень, а сыравіны і тканіны не хапае. Мусіць, сама сумная і жаліва ў свеце чарга — гэта чарга за труной, і сёння, каб пахаваць нябожчыка, яе трэба адстаяць. Не будзем параўноўваць стан спраў з Захадам — гэта не на нашу карысць. Там, дзе паважаюць і любяць канкрэтнага чалавека, там і пражыць, і памерці ён зможа па-чалавечы.

Фота С. ГРЫЦА.

У міліцэйскіх зводках усё часцей трапляецца інфармацыя пра злачынствы з прымяненнем зброі. Незразумела, адкуль яе бярыцца так многа? Ведаю, што за мяжой яна прадаецца ў магазінах, але ж у нас — не...

В. ГОЙТАН, студэнт.

«НАГАН», «ВАЛЬТЭР» І ІНШЫЯ...

На пытанне адказвае намеснік начальніка УУС Мінгарвыканкома палкоўнік міліцыі І. СРЫБНЫ:

— Чытач мае рацыю — «узброеных» злачынстваў здарэцца ўсё больш. Але ў яго скажонае ўяўленне аб наяўнасці зброі ў насельніцтве. Толькі ў Мінску зарэгістравана 610 аб'ектаў са зброяй, 24 тысячы адзінак зброі стаяць на ўліку, з іх 14420 — у індывідуальных уладальнікаў.

Нягледзячы на тое, што 25 ліпеня 1990 года выйшаў Указ Прэзідэнта СССР «Аб забароне стварэння ўзброеных фарміраванняў, якія не прадугледжаныя заканадаўствам СССР, і канфіскацыі зброі ў выпадках яе незаконнага захавання», парушэнні назіраюцца па-ранейшаму. Толькі ў бягучым годзе ў Мінску канфіскавана, бязвыплатна ці часова, зброя з 35 аб'ектаў. Да адміністрацыйнай адказнасці за розныя парушэнні праваў набыцця, выкарыстання і захавання зброі прыцягнута 210 грамадзян. Канфіскавана 430 адзінак зброі, з іх 98 зарэгістравана ў грамадзян, 295 — у арганізацый. Усяго арганізацыі і грамадзяне здалі 473 адзінкі зброі.

Якія гэта небяспечныя прадметы? У час правядзення прафілактычных і апэратыўных мерапрыемстваў па правярцы выканання названага Указа выяўлена і канфіскавана 29 ствалоў наразной і гладкаствольнай зброі, 6 карабінаў, 10 паляўнічых стрэльбаў, 5 дробнакаліберных вінтовак, 1 ракетніца, 5 пісталетаў сістэмы «наган» і 3 заводскага вырабу.

Наконт апошніх трэба сказаць асобна. У Мінску сустракаюцца факты, калі зброя, дэталі да яе вырабляліся ў цэхах заводаў і ўстаноў. Напрыклад, у гэтым годзе выяўлены выпадкі вырабу пісталета ў цэхе Мінскага мотавелазавода. Следчым аддзяленнем Ленінскага РАУС супраць таго, хто вырабіў пісталет, узбуджана крымінальная справа, вядзецца расследаванне.

Наогул у горадзе за бягучы год узбуджана 13 крымінальных спраў у адносінах да асоб, якія незаконна захоўвалі ці карысталіся агнястрэльнай зброяй. За такія правінацыі артыкул 213 Крымінальнага Кодэксу БССР прадугледжвае адказнасць у выглядзе пазбаўлення волі тэрмінам да 5 гадоў. Пры гэтым звярніце ўвагу, што асобы, якія добраахвотна здаюць агнястрэльную зброю, боепрыпасы ці выбуховыя рэчы, ад крымінальнай адказнасці вызваляюцца.

Рыхтавала В. БЯГУН.

З. МІХНЕВІЧ.

Звычайны чалавек гіпнатызёр

Саюз толькі ў якасці гасця. Мабыць, удзячны лёсу, што менавіта так усё склалася? Толькі паціснуў плячыма ў адказ на гэта пытанне: майляў, відавочна, што так... Удзельнікі аднаго з «кружых» сталоў, што праходзілі ў рамках канферэнцыі, глядзелі незвычайны фільм, які прадстаўляў вопыты гіпнозу.

...На руцэ чалавека малюецца алоўкам акружнасць, і на яе плошчы пад уздзеяннем гіпнатызёра па-ступова з'яўляецца... сапраўдны апёк...

...Жанчыне ўдаляюць хворы зуб без болю і без крыві — таксама пад гіпнозам... Гэта выпадкі з практыкі Л. Шартока. Вельмі цікава пагутарыць з такім чалавекам.

Звяртацца можна не толькі — месце Шарток, але і так:

— Леў Рыгоравіч, як Вы прыйшлі да псіхатэрапіі?

— Скончыў медыцынскі факультэт універсітэта. І адразу пачаў займацца псіхіатрыяй, псіхатэрапіяй і псіханалізам.

— А калі адчулі ў сабе дар гіпнатызёра?

— Не трэба мець дар. Кожны чалавек можа навучыцца

ўверх, загадаў ёй заснуць... Гэта была проста спроба, удалы эксперымент.

— Значыць, і для Вас гіпноз — загадка?

— Так, загадка. Навука яшчэ не вывучыла гэты феномен, хоць гіпноз з'явіўся амаль што адначасова з чалавекам. Спачатку яго называлі «жывёльным магнетызмам», а з 1843 года з'явіўся тэрмін «гіпноз», дзякуючы перш за ўсё Месмеру. Мы паранейшаму амаль нічога не ведаем пра гіпноз.

— Але ж верыце ў сілу гэтай «загадкі»?

— Што значыць — веру? Гэта не пытанне веры, гэта факты. Напрыклад, тыя, што паказаны ў маім фільме.

— Гіпноз — гэта больш навукі ці мастацтва?

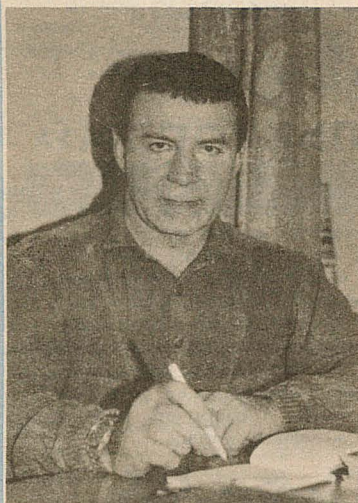
— Не навука. І не мастацтва. Больш за ўсё мне падабаецца вызначэнне, якое дала гіпнозу Ізабель Стэнгерс, супрацоўніца інстытута Іллі Прыгожына: гэта дарога да таго, каб нешта зразумець.

— Гіпнатызёр — звышчалавек, ён усёмагутны?

— Не-не! Усёмагутны пацыент. Ён перадае гіпнатызёру свае сілы, ён галоўны цэнтр, ён вырашае, згаджацца на сеанс ці не. А гіпнатызёр... звычайны чалавек.

Шэсць псіхатэрапеўтычных сеансаў спецыяльна для жыхароў Беларусі, пацярпелых ад чарнобыльскай катастрофы, правёў доктар Кашпіроўскі ў мінскім Палацы спорту. Сеансы запісаны Беларускай тэлебачаннем і хутка будуць паказаны па рэспубліканскім тэлеканале.

Фота С. ШАПРАНА.

ПІНГ-ПОНГ

На старонках вашай газеты быў змешчаны артыкул, у якім ішла размова аб нітратах, шкоднасці іх для арганізму чалавека. Але як даведацца аб наяўнасці нітратаў у тым ці іншым прадукце? Ці магу я, звычайны пакупнік, набыць прылады для іх вымярэння?

М. МІРОХІНА,
супрацоўніца.

Гэта пытанне мы пераадрасавалі загадчыку лабараторыі экстракцый-

«Адгалосак» нітратнага буму

ных і сарбыйных працэсаў НДІ фізіка-хімічных праблем Уладзіміра Уладзіміравіча ЯГОРАВА:

— Наша лабараторыя займаецца распрацоўкай электрадаў больш за дзесяць гадоў. Адно з самых значных дасягненняў — нітратселекцыйны электрод. Нічым прынцыпова новым ён не адрозніваецца ад сваіх сабратаў. І ўсё ж тое-сёе мы ўдасканалілі.

У той час, калі пайшла хваля нітратнага буму, мы хутка сарыентаваліся і зразумелі,

што народу трэба. Прылада — іёнамер універсальны, якой карысталіся звычайна, не зусім задавальняла спажываўца: была вельмі дарагой і не надта зручнай. Нам як спецыялістам-хімікам не падабаліся датчыкі. Раней яны былі шклянныя, мы ж прапанавалі аргшкло. Акрамя гэтага, для зручнасці абодва электроды — параўнання і вымярэння — змясцілі ў адзін корпус. Гэта дае магчымасць карыстацца прыладай у палёвых умовах. Дарэчы, распрацоўка той

прылады, якую мы сёння маем, стала магчымай дзякуючы сумесным намаганням вучоных нашага інстытута і факультэта радыёфізікі і электронікі. Мы прапанавалі датчыкі, а нашы калегі спрацілі канструкцыю нітратмера — зараз яго памеры нагадваюць кішэнны ліхтарык. Аднавядна знізіўся і кошт — прыкладна ў пяць разоў (ён каштуе каля 200 рублёў). На жаль, хуткасць ўкаранення навуковых распрацовак мы не можам павялічыць. Так і з нашым нітратмерам. Здаецца, няма нараканняў

з боку Аграпраму рэспублікі, санэпідслужбаў, але пакуль яшчэ прылада на шляху да ўкаранення. Спадзяёмся, што ў наступным годзе яна ўсё ж убачыць свет — зараз зачыняюцца дамоўленасці на выпуск першай партыі нітратмераў.

А работа ў лабараторыі не спыняецца. Аб'ект нашых клопатаў — усё той жа нітратмер. Мы спрабуем удасканаліць яго яшчэ раз — зрабіць даступным для масавага спажывання.

..... МАСТАЦКАЯ ГАСЦІНАЯ

Упершыню ў найакадемічным Дзяржаўным мастацкім музеі БССР з'явілася выстаўка твораў, напісаных зусім не ў акадэмічных стылях. Яна называецца «На галерэі» і прадстаўляе дзесяць маладых мастакоў. Іх год нараджэння — ад 1954 да 1962-га. Работы створаны за апошні час, некаторыя нават спецыяльна да адкрыцця выстаўкі.

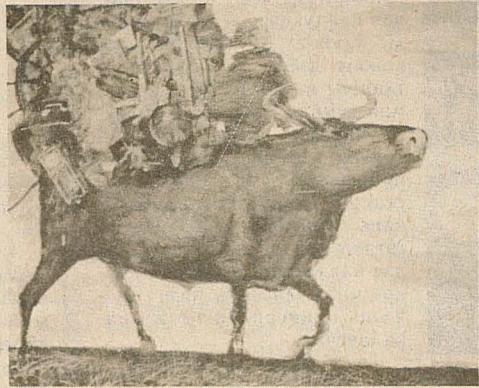
Усе экспанаты можна разглядаць як адно цэлае. І адначасова нельга: творчы почырк, узровень майстэрства ў розных мастакоў розныя. І ўсё ж блізкае падабенства ёсць. Можна, не ў каларовай гаме і не ў сюжэтах, а ў чымсьці больш істотным — у светаадчуванні менавіта гэтага пакалення мастакоў, вельмі псіхастычным, трэба адзначыць.

...Стаіць дзяўчына на зыбікім беразе. Глядзіць на ветразь у марской прасторы. Дзяўчына падобна на Асоль. Але яе ветразі шэрыя, а не пунсовыя. Пунсовая ж спадніца, як апошняя надзея на шчасце. Карціна называецца «Пясочны замак», аўтар — Аляксандр Ксяндзоў.

Такі ж нярадасны настрой пануе ў рабоце Андрэя Задорына «Печаль мая светлая»: на цёмнай зямлі ляжыць цёмная жанчына, спіць. Яна і зямля займаюць невялічкую частку палатна, астатняя яго плошча — светлыя плямы на яшчэ больш светлым фоне. І ўсё роўна сумна...

Здаецца, падобнае ўражанне пакідае карціна Наталі Залознай «Пад зоркай». У ёй многа-многа зялёнага, блізкага да адцення ваеннай формы, колеру. Па ім размясціліся нейкія няшчасныя людзі, іх маленькія хаткі і жывёліны — худыя, аж рэбры тырчаць. Свеціць ім адна

«На галерэі» шукаюць

Ш
ч
а
с
ц
е

МАЛЮНКІ З ВЫСТАЎКІ

маленькая зорачка ў вугле палатна, зноў жа, падобная на тую, што носяць ваенныя на фуражцы...

Дзе спадзяюцца знайсці радасць жыцця мастака? Не кожны з іх бярэцца даць на гэта адказ. Ці робіць у занадта завуаліраванай форме. У таго ж Задорына здаецца паказальным «Рэйскі сад». Ён расце ў воднай глыбіні. І такія прыгожыя яблыкі на яго дрэвах! Але хлопчыка, што імкнецца туды, аддзяляе ад сада роўнядзь вады, непрыступная, цвёрдая. Няма ў жыцці раю, няма шчасця?

Другія героі мастака спрабуюць знайсці яго ў промнях старой лямпы (карціна так і завецца — «Старая лямпа»). Яны зусім вузенькія, тыя праменьчыкі, але ж вакол суцэльнай цэпра — і ў іх выратаванне. Ці галоўны сэнс хаваецца ў тым, што лямпа СТАРАЯ, з мінулага значыць?

Той-сёй адказ выстаўка дае нават у слаvesнай форме, дзякуючы Алесю Тарановічу, аднаму з яе ўдзельнікаў. На адной са сцен вісіць напісаны ім тэкст, нешта нахшталт мастацкага кодэкса: «Крах эканамічнай сістэмы супаў з крахам сістэмы мастацкай... На пачатак нашага творчага шляху прыйшоўся закат сацыялістычнага рэалізму, і, значыць, нам накіравана вярнуць жывапісу арэол высокай тайны... Знарок дапушчаю ў сваіх творах спалучэнне здравя і бессэнсоўнага, так і ў жыцці...»

Невядома, ці згодны з гэтай пазіцыяй самы малады з мастакоў, прадстаўлены на

выстаўцы, Раман Заслонаў. Яго творы можна ацаніць як самыя традыцыйна-класічныя тут. «Вядро чарніц»: стомленая дзяўчына з узнятай да ілба рукой сярод залатых калоссяў, і дзесяці ў самым нізе, амаль незаўважнае, вядэра чарніц. І ўсё. Проста прыгажосць. Але і яна — падстава для роздуму і спрэчкі меркаванняў. Таксама можна сказаць яшчэ пра дзве работы Заслонава — «Зіма» і «Лета» з нізкі «На радзіме Наркевіча-Іодкі». Проста зіма і проста лета. Хоць зусім не адназначнае гэта слова «проста»...

Калі выбіраць па тым жа прынцыпе самыя «абстрактныя» і «якія» экспанаты выстаўкі, то, хутчэй за ўсё, яны належаць Ігару Цішыну і яго тэзку Кашкурэвічу. Работы апошняга — гэта наогул асабліва частка таго, што ёсць «На галерэі». Інсталляцыі: «якая азначае пачатак жаданага ўваходжання ў эпоху чырвонага неапатрыярха-та» і «Друг мой, зеркальце, ответь!», асамбляж «Генеалогія богаачалавечвання» і «Тэзісы да метафрыі фотамастацтва». Многія наведвальнікі аддаюць найбольш часу на выстаўцы менавіта гэтым экспанатам. Таму лепш не шукаць разгадку кожнаму іх сімвалу на газетнай плошчы, няхай яна нараджаецца кожны раз новай ва ўсіх, хто завітае ў мастацкі музей у бліжэйшы час. І няхай не здасца нікому знаёмства з выстаўкай той размовай, у якой адзін субяседнік гаворыць на мове, не зразумелай для другога.

АРТ-ТЭЛЭТАЙП

Пакуль таямніца

У Мінску з'явілася яшчэ адна «хатня» тэатральная зала, невялікая — на 250 месцаў — і ўтульная. Яе адрас: вуліца Веры Харужай, 31-а. Гаспадар — Альтэрнатыўны тэатр Вітаўтаса Грыгалюнаса.

Для прэм'еры трупы абрала спектакль па п'есе Эжэна Іанескі «Кароль памірае». Магчыма, першая сустрэча адкрые глядачам таямніцу з'яўлення новага тэатра і яго назвы?

Нарэшце?!

19 кастрычніка ў маскоўскім кінатэатры «Кастрычнік» абудзецца прэм'ера фільма, які створаны... 51 год назад. Славуць «Унесены ветрам». Хутка гэта стужка выйдзе на шырокі экран у СССР — права пракату купіла Савецка-брытанская творчая асацыяцыя.

Раней савецкія глядачы маглі ўбачыць фільм толькі на відэаэкране. І пакуль незлічона застаецца сусветных кінашэдэўраў, зарэгламентаваных для нас такім чынам. Напрыклад, «Хросны бацька» Фрэнсіса Форда Копалы. Дарэчы, існуе ўжо не толькі «Хросны бацька-2», але і «Хросны бацька-3», здымкі якога нядаўна закончаны 51-гадовым рэжысёрам. Першыя дзве часткі серыялы атрымалі некалькі «Оскараў», шырока дэманстраваліся амаль ва ўсіх краінах свету... акрамя СССР.

Самы знаёмы незнаёмец

Пётр Ільч Чайкоўскі — безумоўна, самы папулярны сярод класічных рускіх кампазітараў. Але нават яго творчасць нельга лічыць пакуль спраўды вивучанай. У прыватнасці, яе оперную частку. Найбольш часта з розных сцен нашай краіны гучыць «Яўген Анегін». Можна часам пачуць таксама «Іаланту», «Пікавую даму»... Але ў Чайкоўскага ёсць яшчэ некалькі цікавых оперных твораў, амаль што забытых і тэатрамі, і тэлебачаннем. Хіба толькі на ўсесаюзных фестывалях творчасці Чайкоўскага можна пачуць яго оперы «Мазепа», «Апрычнік», «Арлеанская дзева», «Чаравічкі». На жаль!

«Зорныя» сюрпрызы

А. Жырардо, Н. Кінскі, М. Плачыда — часам цяжка паверыць, што яны, самыя славуць акцёра сусветнага кінематографа, згадзіліся здымацца ў савецкіх рэжысёраў, у савецкіх стужках, у Савецкім Саюзе. Але ж гэта праўда! І зусім не выключэнне. «Зорную» традыцыю працягваюць Клаўдзія Кардынале і Барбара Брыльска. Абедзве будуць здымацца, па супадзенню, ва Узбекістане: італьянская актрыса — у фільме «Бітва трох каралёў», польская — у «Аграбленні цягніка» рэжысёра Хабібুলы Файзіева. Праўда, іграй Кардынале будзе кіраваць не савецкі, а мараканскі рэжысёр — Сухейм Бен Барка. Але на «Узбекфільме»!

«Ён стаў фальклорам»

Аркадзь Райкін — легенда яшчэ пры жыцці. Чым больш часу праходзіць пасля яго смерці, тым больш цікавацца да яго асобы. Адзін з адказаў на гэты попыт — кніга, якая рыхтуецца да выхаду выдавецтвам «Іскусство». Яна з'явіцца пад назвай «Аркадзь Райкін ва ўспамінах сучаснікаў». Аўтар аднаго з раздзелаў — вядомы сатырык Міхаіл Мішын — у прыватнасці піша: «Райкін — гэта было больш чым імя. Гэта дзейнічала ў краіне цэлая ўстанова. Установа надзеі, радасці і цяварага розуму, якая паўстагоддзя змагалася супраць...»

Луўр-96 чакае нас

Рэстаўрацыйных работ такога маштабу Луўр яшчэ не ведаў. Ад будынка былога міністэрства фінансаў, дзе мяркуюцца размясціць новы выставачны комплекс буйнейшага музея свету, засталіся толькі вонкавыя сцены: дах, міжпавярховыя перакрывіцы і ўсе перагародкі дэманціраваны. На гэтай пляцоўцы будуць узводзіцца выставачныя залы агульнай плошчай больш чым 20 тысяч квадратных метраў.

Праектам прадугледжваецца таксама ўзвядзенне падземнага гаража і гандлёвага комплексу для турыстаў. Агульны кошт работ, якія павінны закончыцца да 1996 года, складае 3,7 мільяна франкаў.

АМАЛЬ ГРЭЧАСКАЯ АМАЛЬ РЭЦЭНЗІЯ

ЭПІЧНАЯ ПЕСНЯ АБ ЭРОТЫЦЫ

Не так часта мы перадрукоўваем для вас матэрыялы з другіх выданняў. І, зразумела, калі робім гэта, то таму, што лепшых слоў, чым абраныя іх аўтарамі, нам проста не знайсці. Так і на гэты раз. Мы прапануем вам арыгінальны нататкі супрацоўніка штотыднёвіка «Собеседник» Андрэя МАКСІМАВА, прысвечаныя фільму «Камедыя аб Лісістрате». Стужка, безумоўна, стала істотнай з'явай у кінематографічным жыцці нашай краіны, і адразу па некалькіх прычынах. Але пра іх яскрава напісаў таленавіты журналіст «Собеседника» — калі ласка, пераконвайцеся.

ПАЧНУ З ПРОЗЫ. Проза жыцця такая, што народ у кіно не ходзіць. Асабліва не ходзіць на савецкае. На імпартнае яшчэ туды-сюды не ходзіць. А на савецкае — зусім. Ну і, зразумела, кожны рэжысёр намагаецца глядача прыцягнуць усімі даступнымі яму (гледачу) сродкамі.

Рэжысёр В. Рубінчык — рэжысёр вельмі добры. Тыя, хто хоць трохі за кінематографам сочаць, са мной, без сумнення, згодзіцца. Адзін толькі цудоўны фільм «Дзікае паляванне караля Стаха» даказвае, што мае словы не дзяжурны камплімент.

Арыстафан — таксама добры драматург. Скажам больш: вялікі. І яго «Лісістрата» — п'еса, падобная на Арыстафана. Значыць, таксама вялікая. Для тых, хто даўно не перачытваў, напамню: там апавядаецца пра тое, як жанчынам надасіла, што іх мужчыны ўсё на вайне ды на вайне. І вырашылі яны адмовіць сваім мужчынам... як бы гэта больш інтэлігентна сказаць?.. у каханні, пакуль тыя не скончаць бітвы. Вось такая гісторыя.

Эротыка — таксама рэч надзвычайная. І я яе ўсяляк падтрымліваю. Скажу болей: мала што ў нашым сённяшнім жыцці можна з такой упэўненасцю падтрымліваць і абароніць, як здаровую эротыку.

Коранева, Калаягін, Райкін, Сцяблৌ і іншыя добрыя акцёры і актрысы ў гэтым фільме занятыя. Прычым рэжысёр дае нам магчымасць разгледзець іх усіх цалкам.

І вось, значыць, злучыліся разам Рубінчык, Арыстафан, эротыка і добрыя ак-

цёры. І завецца ўсё гэта «Камедыя аб Лісістрате». Хоць з тым жа поспехам маг- ло б завацца «Трагедыя аб Эраце». Бо няма ў фільме ні Лісістраты (як характара- ру), ні камедыі. Наогул, з характарамі «напражонка», як і з сюжэтам. Базаіце ж аголеных мужчынскіх і жаночых цел не можа, на мой погляд, доўгі час пры- коўваць увагу глядачоў: гэтым нас ужо не здзівіш.

Пераходжу да паэзіі. Не магу маўчаць. А калі раптам здарыцца, што я са стара- жытнагрэчаскага гекзаметра перайшоў на іншы (таксама ў Грэцыі папулярны) рытм, так гэта сведчыць толькі пра маё хваляванне.

...Я ўцяляю сабе справу так. Нейкі грэ- чыскі амфітэатр. Вакол барадацыя людзі (толькі мужчынскага полу). Статуя Зейса і іншых, менш магутных багоў.

Выходзіць крытык і гаворыць:

Гнев, о богиня, воспой
всем любителям женского тела.
Всем — продающим его
за рубли и валюту.

Больно их много явилось
в стране нашей нищей, но гордой.
Встретить одетую женщину
скоро не будет возможно.

Видимо, нечем похвастать нам
в час лихолетья,
Видимо, нету совсем
у страны достижений.

Если куда ни взгляну —
всюду груди белеют,
Если куда ни войду —
женские вижу тела.

Муза, скажи мне о том
многоопытном муже, который
Многие фильмы отсняв,
об эротике вдавился с треском.

Стал он снимать
Лисистраты историю, ибо
Аристофан перестройке созвучен
весьма оказался.

Так думал автор.
И с этим не стоило б спорить.
Аристофан — это гений.
Он всем, без сомнения, созвучен.

Но для чего потревожена тень
гениального грека,
Так и не ясно.

Хоть греческих много пейзажей.
Или хотел нам сказать

Мол, не воюйте,
а лучше любите в постели?

Но покажите, я вас умоляю,
немедля,

Кто бы сегодня поспорил
с такой очевидною мыслью.
Или хотел научить нас

Только и здесь не дано
ничему возбудиться...
Ибо количество тел,
обнаженных и белых,

В качестве не переходит
эротики, сердцу любезной.
Чем поразил нас Рубинчик!

О да! Несомненно!
Пенис мужской показал он —
и в этом заслуга!

Тем, кто ни разу не видел
мужского члена,
Будет весьма интересно
смотреть на мужчин неодолевающих.

Можно смотреть
на прекрасное женское тело,
Можно смотреть
на раздетое тело мужское

Десять минут, и пятнадцать,
и двадцать, однако
Все же становится скучно
и хочется выйти из зала.

Что же скажу я
своим современникам милым?
Как подытожу
свои размышленья о фильме?

Что до эротики...
В видеозалы спешите.
Что же до Греции...
В книжки скорей окунитесь.

Пасля чаго крытык кланяецца сабрай- шымся, просіць аўтара не крыўдзіцца — бо любое ўпамінанне ёсць рэклама, і ў гэтым парадокс прафесіі крытыка — і, паглаголючы бараду, выходзіць чытаць «Адвесею».

Гасцей у «Мастацкую гасці- ную» запрашала Вераніка БЯГУН.